

Warszawa, 3 września 2025 r.
KL/402/136/AL/2025

Pani
Katarzyna Pełczyńska – Nałęcz
Minister Funduszy i Polityki Regionalnej

Szanowna Pani Minister,

w imieniu swoim oraz podmiotów zrzeszonych w Konfederacji Lewiatan dziękuję za zaproszenie do konsultacji projektu rozporządzenia ustanawiającego Europejski Fundusz na rzecz spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej, rolnictwa i obszarów wiejskich, rybołówstwa i gospodarki morskiej, dobrobytu i bezpieczeństwa na lata 2028-2034.

Konfederacja Lewiatan, reprezentując interesy przedsiębiorców w Polsce, z zadowoleniem przyjmuje inicjatywę Komisji Europejskiej zmierzającą do zmian w systemie funduszy Unii Europejskiej na lata 2028–2034. Reformy wychodzą naprzeciw wieloletnim postulatom przedsiębiorców dotyczącym uproszczenia procedur, zwiększenia przejrzystości i elastyczności finansowania oraz lepszego dostosowania wsparcia unijnego do realnych potrzeb gospodarki. Ponadto istotne jest dla nas zachowanie w projekcie rozporządzenia zasady partnerstwa i współpracy z partnerami społecznymi i gospodarczymi przy przygotowaniu i wdrażaniu Planów Partnerstwa.

Jednocześnie dostrzegamy pewne wyzwania i ryzyka związane z implementacją proponowanych zmian. Uproszczenie struktury na poziomie UE musi pociągnąć za sobą rzeczywiste uproszczenie procedur na poziomie krajowym. Zintegrowanie wielu celów (od wsparcia MŚP i innowacji, przez rolnictwo, po bezpieczeństwo granic) w jednym funduszu będzie organizacyjnie skomplikowane. Kluczowe jest dopilnowanie, by w praktyce nie doszło do zwiększenia biurokracji czy rozmycia priorytetów na skutek takiego kompleksowego podejścia.

Podkreślamy także znaczenie ram czasowych. Bardzo ważne jest, aby rozporządzenie zostało przyjęte przed 2028 rokiem. Z punktu widzenia realizacji Planów Partnerstwa kluczowe jest, aby ramy formalne dla kolejnej perspektywy zostały zdefiniowane przed jej rozpoczęciem. Opóźnienia w tym zakresie negatywnie wpływają na realizację działań i mogą się nawarstwiać.

Organizacje i przedsiębiorcy zrzeszeni w Konfederacji Lewiatan zwracają uwagę na następujące elementy uwzględnione w projekcie rozporządzenia:

member of

BUSINESSatOECD

member of

BUSINESSEUROPE

Konfederacja Lewiatan
ul. Zbyszka Cybulskiego 5
00-727 Warszawa
tel. +48 22 55 99 900
lewiatan@lewiatan.org
www.lewiatan.org

Polish Confederation
Lewiatan
Brussels Office
Avenue de Cortenbergh 168
tel. +32 2 732 12 10

NIP 5262353400
KRS 0000053779
Sąd Rejonowy dla
m. st. Warszawy w Warszawie XIII
Wydział Gospodarczy

1. Zastąpienie blisko 540 programów jednym Planem Partnerskim dla każdego państwa członkowskiego to istotny krok w kierunku upraszczaniu systemu. Takie podejście ułatwi przedsiębiorcom dostęp do funduszy (jednolity punkt kontaktu, spójne zasady). Powinno też umożliwić efektywniejsze wykorzystanie środków i synergii działań oraz ograniczyć obciążenia administracyjne. Cieszy nas również zapowiedź dalszej harmonizacji przepisów różnych funduszy (m.in. zbliżenie zasad WPR do wspólnych reguł funduszy spójności), co powinno przynieść dodatkowe ułatwienia dla beneficjentów. Jednocześnie podkreślamy, że:
 - a) Ujednolicenie powinno obejmować harmonizację zasad obowiązujących beneficjentów korzystających ze wsparcia w programach zarządzanych przez KE oraz w programach realizujących podobne cele, ale zarządzanych przez państwa członkowskie (w ramach Funduszu). W szczególności przedsiębiorcy realizujący projekty B+R wskazują na różny poziom obciążeń w programie Horyzont + oraz w programach krajowych, pomimo podobnych celów projektów.
 - b) Opracowanie Planu, w tym określenie kamieni milowych będących postawą rozliczeń z KE, który prawidłowo uwzględni specyficzne potrzeby regionalne i grup docelowych oznacza:
 - potrzebę wzmocnienia zasady partnerstwa, w tym w odniesieniu do władz regionalnych (uwzględniając m.in. udział w negocjacjach z KE nt. poszczególnych rozdziałów Planu),
 - jasnego określenia harmonogramu prac nad tym Planem, który pozwoli partnerom skutecznie się w nie włączyć.
 - c) Decydujące znaczenie będzie miał system wdrażania Planu. Doświadczenia realizacji Krajowego Planu Odbudowy wskazują, że koordynacja działań i spójność w zarządzaniu i wdrażaniu pozostają dużym wyzwaniem. W tym kontekście kluczowe jest wzmocnienie zdolności instytucjonalnych podmiotów zaangażowanych we wdrażanie Funduszu, ale też wyznaczanie jasnych oraz przyjaznych dla beneficjentów standardów działania. Instytucje funkcjonujące w systemie wdrażania muszą dążyć do doskonałości procesów, które obsługują, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeb i możliwości odbiorców wsparcia i beneficjentów, w zgodzie z tymi standardami.
 - d) Uproszczenia procedur dla beneficjentów, zapowiedziane w projekcie rozporządzenia, to ważna deklaracja, jednak doświadczenia poprzednich perspektyw pokazują, że podobne deklaracje nie były skutecznie realizowane, a potrzeby i możliwości beneficjentów miały drugorzędne znaczenie w stosunku do potrzeb i możliwości instytucji lub potrzeb wynikających z systemów kontroli i audytów. Jeśli uproszczenie i zmniejszenie kosztów administracyjnych, o których

mowa w projekcie, miałyby faktycznie objąć beneficjentów, rozporządzenie powinno zawierać konkretne zasady współpracy instytucji uczestniczących w systemie wdrażania (w tym KE) z beneficjentami i ich przedstawicielami lub wskazywać konkretne uproszczenia dla beneficjentów (polegające przede wszystkim na zmniejszeniu obowiązków lub ich uproszczeniu) w stosunku do stanu obecnego. Do zasad współpracy mogłoby zaliczać się np.:

- zaplanowanie harmonogramu wsparcia w porozumieniu z beneficjentami lub ich przedstawicielami w odniesieniu do całej perspektywy i kolejnych lat,
 - określanie procedur (administracyjnych, w tym terminów naborów) związanych z ubieganiem się w wsparcie zgodnie z potrzebami i możliwościami beneficjentów i w porozumieniu z nimi,
 - funkcjonalny system obsługi wniosków o płatności odpowiadający na potrzeby beneficjentów, pozwalający na rezygnację z opracowywania przez beneficjenta papierowej dokumentacji (w szczególności dokumenty finansowe), np. na potrzeby kontroli,
 - uzgodnienie racjonalnej liczby pytań na listach kontrolnych,
 - badanie poziomu satysfakcji beneficjentów (klientów systemu wdrażania) z poszczególnych obszarów (np. informacja, składanie wniosków, ocena wniosków, rozliczenia finansowe, kontrola i narzędzia dostępne w systemie wdrażania).
2. W projekcie rozporządzenia wskazano stosowanie uproszczonych form rozliczania w niektórych instrumentach. Uwzględniono także zachęty do ich szerszego użycia, co ograniczy biurokrację przy rozliczaniu projektów. Te zmiany odpowiadają na postulat przyspieszenia procedur na etapie aplikacji i rozliczeń.
3. Projekt rozporządzenia kładzie nacisk na przejrzystość w dystrybucji środków. Zgodnie z proponowanymi zapisami, kryteria i procedury wyboru projektów muszą być jawne, uczciwe i równe dla wszystkich – bez dyskryminacji jakichkolwiek podmiotów. Ponadto mechanizmy wdrażania mają uwzględniać dostępność dla osób z niepełnosprawnościami i zasady równości szans, co wskazuje na całościowe podejście do zasady równego traktowania. Zdecydowanie popieramy takie podejście. Zwracamy uwagę, że te zasady muszą być przestrzegane także na etapie tworzenia szczegółowych dokumentów na szczeblu krajowym. Proponujemy jednak dodanie w rozporządzeniu definicji kryterium wyboru projektów i procedury wyboru projektów, ponieważ coraz częściej obserwujemy sytuacje, gdzie merytoryczne warunki udziału w naborze są definiowane w regulaminach (czyli bez udziału Komitetów Monitorujących).
4. Konfederacja Lewiatan odnotowuje, że projekt rozporządzenia wymaga, by przygotowanie i realizacja Krajowego i Regionalnego Planu Partnerstwa odbywała się

we współpracy z partnerami społecznymi, gospodarczymi, samorządowymi i organizacjami społeczeństwa obywatelskiego. Artykuł 6 projektu definiuje zasady wielopoziomowego zarządzania i włączania interesariuszy na każdym etapie. Takie podejście nie gwarantuje jednak, że głos przedsiębiorców będzie słyszany zarówno na etapie programowania, jak i później – w monitorowaniu postępów i ocenie realizacji. Zwracamy uwagę na następujące elementy:

- a) Rozporządzenie w niewystarczającym zakresie definiuje rolę i zadania Komitetów Monitorujących (dla poszczególnych rozdziałów Planu). W naszej ocenie, uwzględniając doświadczenia funkcjonowania komitetów monitorujących w KPO i programach finansowanych w ramach polityki spójności, jasne określenie kompetencji komitetów monitorujących w akcie wprowadzającym Fundusz ma zasadnicze znaczenie dla jakości partnerstwa. W tym zakresie zapisy rozporządzenia wskazujące ogólnie na obowiązek tworzenia komitetów monitorujących dla rozdziałów Planu, ale nie określające kompetencji tych komitetów są dalece niewystarczające, stanowią krok wstecz w stosunku do obecnie obowiązujących przepisów (art. 40 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/1060 z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej) i wymagają modyfikacji.
 - b) Zwracamy uwagę na potrzebę wskazania wśród grup podmiotów objętych zasadą partnerstwa jako odrębnej grupy partnerów społecznych (organizacji pracodawców i pracowników). Część grup została wymieniona osobno, w tym niezależnie od organizacji je reprezentujących (np. rolnicy). Postulujemy wskazanie wprost organizacji pracodawców i pracowników, aby zagwarantować ich aktywny udział w procesie przygotowania i realizacji Planów Partnerstwa.
5. Projektowane rozporządzenie wprowadza mechanizmy, które mają uczynić system funduszy bardziej elastycznym i odpornym na zmiany otoczenia. Przewidziano wyodrębnienie tzw. rezerwy elastyczności – do 25% krajowej alokacji – która pozostanie dostępna na finansowanie nowych potrzeb ujawniających się w trakcie okresu programowania. Takim celom służy też ustanowienie Europejskiego Instrumentu EU Facility na finansowanie interwencji nadzwyczajnych i międzynarodowych o wysokiej wartości dodanej. Dzięki temu państwa członkowskie zyskają możliwość szybkiego przekierowania części środków tam, gdzie są najbardziej potrzebne (np. w odpowiedzi na kryzys gospodarczy, epidemiologiczny czy skutki konfliktów zbrojnych). Taka

member of

BUSINESSatOECD

member of

BUSINESSEUROPE

Konfederacja Lewiatan
ul. Zbyszka Cybulskiego 5
00-727 Warszawa
tel. +48 22 55 99 900
lewiatan@lewiatan.org
www.lewiatan.org

Polish Confederation
Lewiatan
Brussels Office
Avenue de Cortenberg 168
tel. +32 2 732 12 10

NIP 5262353400
KRS 0000053779
Sąd Rejonowy dla
m. st. Warszawy w Warszawie XIII
Wydział Gospodarczy

elastyczność była od dawna postulowana przez biznes – szczególnie w kontekście nieprzewidywalnych wyzwań (pandemia, wojna w Ukrainie, zaburzenia łańcuchów dostaw). Większa elastyczność może przełożyć się na sprawniejsze wsparcie przedsiębiorców w sytuacjach nagłych, przy założeniu odpowiedniego zarządzania tym mechanizmem. Jednocześnie zwracamy uwagę, że skala elastycznej rezerwy finansowej jest wysoka. Postulujemy wprowadzenie jasnych kryteriów i procedur uruchamiania tej rezerwy poza sytuacjami kryzysowymi. Konieczne jest doprecyzowanie, w jakich okolicznościach i na czyj wniosek środki z rezerwy mogą zostać włączone do Planów – tak aby proces ten był przejrzysty i planowany, a nie uznaniowy. Ważne jest również zapewnienie, że decyzje o wykorzystaniu rezerwy będą konsultowane z partnerami, by pieniądze trafiły w obszary o największym zapotrzebowaniu.

6. Zapisy projektu rozporządzenia wskazują, że fundusze mają służyć zarówno MŚP, jak i dużym przedsiębiorstwom. Popieramy kontynuację ukierunkowania wsparcia na sektor MŚP. Jednocześnie projekt przewiduje możliwość wspierania dużych projektów o znaczeniu europejskim, takich jak IPCEI czy transgraniczne projekty infrastrukturalne. To ważne, gdyż transformacja cyfrowa i klimatyczna wymaga również zaangażowania dużych podmiotów (np. w sektorach przemysłowych czy energetycznych). Z naszego punktu widzenia zrównoważone podejście – uwzględniające potrzeby start-upów, MŚP, firm rodzinnych, ale też dużych inwestorów strategicznych – pozwoli maksymalnie wykorzystać potencjał rozwojowy funduszy. Zwracamy uwagę, że należy wyraźnie wskazać rolę dużych przedsiębiorstw jako pełnoprawnych beneficjentów. W rozporządzeniu lub aktach wykonawczych powinien znaleźć się jednoznaczny zapis, że duże firmy mogą korzystać ze wsparcia, w szczególności w obszarach badań i rozwoju, transformacji cyfrowej oraz zielonej. Konieczne jest umożliwienie dużym przedsiębiorstwom samodzielnego aplikowania w wybranych programach. Dotyczy to zwłaszcza działań kluczowych dla konkurencyjności Unii Europejskiej. Należy podkreślić, że duże przedsiębiorstwa mają istotne znaczenie dla rynku pracy i gospodarki. Zatrduniają znaczną liczbę pracowników i ponoszą szczególną odpowiedzialność społeczną oraz gospodarczą. Muszą jednak stale inwestować w rozwój i dostosowanie. Stereotypowe podejście, że duże firmy nie potrzebują wsparcia jest nieuzasadnione. Te firmy ponoszą największe koszty transformacji i jednocześnie są filarem rozwoju gospodarczego oraz gwarantem stabilności zatrudnienia. Warto więc uznać je za kluczowych graczy w procesach transformacyjnych, których powodzenie zależy od ich aktywnego udziału.

Projekt rozporządzenia konsekwentnie realizuje postulat wzmacniania innowacyjności gospodarki. Wśród głównych celów wskazuje wspieranie badań, rozwoju i innowacji we wszystkich regionach UE, w tym dyfuzji innowacji do mniej rozwiniętych obszarów. Planowane środki mają przyczynić się do osiągnięcia unijnych ambicji, takich jak 3%

member of

BUSINESSatOECD

member of

Konfederacja Lewiatan
ul. Zbyszka Cybulskiego 5
00-727 Warszawa
tel. +48 22 55 99 900
lewiatan@lewiatan.org
www.lewiatan.org

Polish Confederation
Lewiatan
Brussels Office
Avenue de Cortenberg 168
tel. +32 2 732 12 10

NIP 5262353400
KRS 0000053779
Sąd Rejonowy dla
m. st. Warszawy w Warszawie XIII
Wydział Gospodarczy

PKB na B+R, rozwój zaawansowanych technologii (np. AI, cyfryzacja przemysłu) oraz zielona transformacja (technologie czystej energii, gospodarka o obiegu zamkniętym itp.). Nacisk na innowacje, cyfryzację, zielone technologie i rozwój kompetencji wpisuje się w potrzeby modernizacji naszej gospodarki i jest spójny z postulatami Lewiatana. Kluczowe wydaje się jednak zaprojektowanie konkretnych instrumentów służących realizacji tych celów na szczeblu krajowym. Już teraz zwracamy uwagę na ryzyka związane z zaproponowanymi w projekcie rozporządzenia założeniami. W większości mogą się one zmaterializować na dalszych etapach, w procesie wdrażania zapisów rozporządzenia na szczeblu krajowym.

7. Paradoksalnie, połączenie wielu funduszy w jednym może skutkować skomplikowaniem procesu zarządzania, zwłaszcza w fazie przejściowej. Nowy Fundusz obejmuje szeroki zakres tematyczny (od polityki regionalnej i wsparcia przedsiębiorczości, przez rolnictwo i rybołówstwo, po kwestie graniczne i bezpieczeństwa). Dotąd te polityki miały odrębne struktury instytucjonalne. Istnieje ryzyko, że przygotowanie jednego Planu Partnerstwa dla tak wielu obszarów będzie wyzwaniem organizacyjnym dla administracji. Koordynacja zaangażowanych resortów i instytucji może być trudna. Ujednolicenie zasad z pewnością sprzyja uproszczeniu, ale sama integracja wymaga dostosowania się władz krajowych do nowego modelu. Z perspektywy beneficjentów ważne jest, aby to przejście nie spowodowało opóźnień w uruchamianiu naborów na początku nowej perspektywy ani nie wprowadziło dodatkowej biurokracji. Zwracamy uwagę, że niezbędne jest zadbanie, aby uproszczenie na poziomie UE nie przerodziło się w wewnętrzne skomplikowanie na poziomie krajowym.
8. Mimo ogólnego hasła upraszczania, przedsiębiorcy zwracają uwagę, że problemy często ujawniają się dopiero w dokumentach szczegółowych lub w praktyce ich stosowania. Dotychczasowe doświadczenia z korzystania z funduszy UE w Polsce pokazują, iż proces aplikowania bywał czasochłonny i skomplikowany. Projekt rozporządzenia nie precyzuje szczegółowo standardów w tym zakresie, pozostawiając to w gestii państw członkowskich. Istnieje obawa, czy w praktyce nastąpi odczuwalne skrócenie i uproszczenie tych procesów na poziomie państwa członkowskiego. Postulujemy, by Komisja we współpracy z państwami członkowskimi opracowała standardy minimalizujące obciążenia dla beneficjentów – np. ograniczenie wymaganych załączników do niezbędnego minimum, szersze korzystanie z danych już dostępnych administracji, uproszczone kryteria oceny projektów (skupione na rezultatach).
9. Projekt rozporządzenia wprowadza zasadę pojedynczego audytu i korzystania z istniejących struktur kontrolnych (kontrole krajowe mają wystarczać, ograniczając kontrole na poziomie UE). To dobry kierunek. Apelujemy jednak o monitorowanie, czy w praktyce nastąpi redukcja liczby kontroli nakładanych na beneficjentów i czy nie

dojdzie do nakładania się różnych wymogów (np. finansowych i rzeczowych) z różnych części Funduszu.

Konfederacja Lewiatan wyraża nadzieję, że powyższe uwagi i postulaty zostaną uwzględnione w procesie negocjacji i w dalszych pracach nad projektem rozporządzenia oraz kolejnych szczegółowych dokumentów. Jesteśmy przekonani, że wspólnym celem jest maksymalizacja korzyści z funduszy europejskich dla rozwoju gospodarczego i społecznego.

Z wyrazami szacunku

Marek Górski
Prezydent Konfederacji Lewiatan

member of

BUSINESSatOECD

member of

BUSINESSEUROPE

Konfederacja Lewiatan
ul. Zbyszka Cybulskiego 5
00-727 Warszawa
tel. +48 22 55 99 900
lewiatan@lewiatan.org
www.lewiatan.org

Polish Confederation
Lewiatan
Brussels Office
Avenue de Cortenbergh 168
tel. +32 2 732 12 10

NIP 5262353400
KRS 0000053779
Sąd Rejonowy dla
m. st. Warszawy w Warszawie XIII
Wydział Gospodarczy